

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 659/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Evou Hlaváčovou, advokátkou, Farská 12, Nitra, proti postupu Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 4Er/125/2008 a v konaní vedenom pod sp. zn. 5Er/125/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 4Er/125/2008 a v konaní vedenom pod sp. zn. 5Er/125/2008 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bardejov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bardejov **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **632,11 eur** a zaplatiť jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. marca 2022 prijatou na ďalšie konanie v celom rozsahu 1. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaniach označených v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje prikázať Okresnému súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) konať v primeranej lehote, žiada priznanie finančného zadosťučinenia 3 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka v exekučných konaniach pred okresným súdom vystupovala v postavení povinnej. Sťažovateľka podala okresnému súdu návrhy na zastavenie exekúcie 13. augusta 2018 a aj žiadosť o vydanie upovedomenia o zrušení exekučného záložného práva súdnemu exekútorovi.

2.1. V napadnutom exekučnom konaní pod sp. zn. 4Er/125/2008 okresný súd vydal uznesenie zo 4. februára 2022, ktorým bola exekúcia zastavená. Uvedené uznesenie bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky doručené 5. apríla 2022 a právoplatnosť nadobudlo 21. apríla 2022;

2.2. V napadnutom exekučnom konaní pod sp. zn. 5Er/125/2008 okresný súd vydal uznesenie z 18. októbra 2022, ktorým bola exekúcia zastavená. Uvedené uznesenie bolo právnej zástupkyňi sťažovateľky doručené 23. novembra 2022 a právoplatnosť nadobudlo 9. decembra 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka považuje samotnú dĺžku exekučných konaní po dobu takmer 14 rokov z ústavného hľadiska za absolútne neakceptovateľnú. Okresnému súdu tak vytýka nedostatočnú razanciu v konaní, nedôslednú komunikáciu a nekonanie o návrhu na zastavenie exekúcie. Zdôrazňuje, že 14 rokov vec úplne zbytočne stagnovala a sťažovateľka tak po túto dobu aj napriek urgenciám bola ponechaná v právnej neistote bez svojej vlastnej viny. Poukazujúc na judikatúru ústavného súdu a medzinárodné štandardy uplatňovania dohovoru, okolnosti ako pretrvávajúci vysoký nápad vecí či neprimerané zaťaženie sudcov pri vybavovaní agendy nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Nie je možné akceptovať argumentáciu predsedníčky súdu, zjavnú nečinnosť súdu a priam do očí bijúcu ľahostajnosť k právam účastníkov. Na podporu priznania finančného zadosťučinenia poukazuje na to, že okresný súd urgovala a žiadala, aby konal, súd mal o tejto skutočnosti vedomosť, no aj napriek tomu nekonal a nechal sťažovateľku v stave bezprávia 14 rokov. Dodáva, že finančné zadosťučinenie čiastočne nahradí 14 rokov trvajúcí stres a bude zároveň účinným trestom pre súd, aby sa v budúcnosti vyhýbal podobnému konaniu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd opisuje chronológiu exekučnej veci o vymoženie výživného s príslušenstvom vedenej pod sp. zn. 4Er/125/2008, ako aj v konaní pod sp. zn. 5Er/125/2008 na okresnom súde od poverenia súdneho exekútora na vykonanie exekúcie, cez ustanovenie procesného opatrovníka sťažovateľke na jej zastupovanie pre predmetné exekučné konanie (z dôvodu, že sťažovateľka žije v USA a opakovane si nepreberá doporučené zásielky) až po doručenie návrhov sťažovateľky na zastavenie exekúcie okresnému súdu 13. augusta 2018, o ktorých rozhodol okresný súd uznesením č. k. 4Er/125/2008 zo 4. februára 2022 a uznesením č. k. 5Er/125/2008 z 18. októbra 2022 tak, že exekúcie zastavil.

5. Okresný súd k námietkam sťažovateľky o stave bezprávia a stresu počas štrnástich rokoch uvádza, že exekučné konanie začalo ako dôsledok toho, že sama a dobrovoľne neplnila z právoplatného a vykonateľného exekučného titulu. Okresný súd nemal až do podania návrhu na zastavenie exekúcie v roku žiadnu vedomosť o uhradených dlžných sumách prostredníctvom

Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže v rokoch 2014 a 2015. K exekučnému konaniu, ktoré bolo vedené pod dobu 14 rokov, okresný súd uvádza, že samotné vykonávanie exekúcie je v právomoci povereného súdneho exekútora. Po ustanovení procesného opatrovníka sťažovateľke bol spis uložený na dlhodobú lehotu. Predsedníčka okresného súdu ďalej uvádza, že po tom, keď bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľky 4. decembra 2021, boli obratom vykonávané nevyhnutné procesné úkony, ktoré následne viedli k zastaveniu exekúcie. Zároveň uvádza, že stav právnej neistoty sťažovateľky bol aj bez podania ústavnej sťažnosti odstránený.

6. Okresný súd ďalej poukazom na judikatúru ústavného súdu akcentuje efektivitu sťažnosti podanej predsedovi súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) ktorá je spôsobilá viesť k odstráneniu zbytočných prietáhov v konaní a ktorú sťažovateľka nepodala (jej podanie doručené okresnému súdu 14. decembra 2021 bolo vyhodnotené ako podnet podľa § 69 ods. 1 a § 70 zákona o súdoch). Tiež zdôrazňuje, že pre konštatovanie prietáhov v exekučnom konaní nie je celková dĺžka konania pre vyslovenie označených práv bez ďalšieho relevantná. Poukazuje na pozíciu sťažovateľky v predmetných exekučných konaní (sťažovateľka ako povinná) a na to, že ide o exekučnú vec s medzinárodným prvkom. Uzatvára, že celková intenzita namietaného zásahu do práv sťažovateľky nedosahuje ústavný rozmer.

III.2. Replika sťažovateľky:

7. Každý z účastníkov má právo na konanie bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľka tvrdí, že v rozpore s týmto právom je štvorročné rozhodovanie súdu o zastavení exekúcie, ako aj štrnásť rokov vedená exekúcia. Exekučný súd ako súd vykonávajúci dozor nad činnosťou exekútora bol povinný kontrolovať exekútora, aké úkony v danej exekučnej veci vykonáva a aby ich vykonával v primeranej lehote. Exekučný súd odkladaním spisu na dlhodobé lehoty spôsobil prietahy, čomu nasvedčuje extrémne dlhá doba vedenia konania. Bolo povinnosťou súdneho exekútora, nie sťažovateľky navrhnuť dozorujúcemu okresnému súdu zastaviť exekúciu v prípade uspokojenia exekúcie, ktorý ju na návrh sťažovateľky zastavil až po 4 rokoch. Sťažovateľka dodáva, že vymáhanú sumu reálne vymohlo Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí, ktoré následne zaslalo platby oprávneným, a nie exekútor. Súdny exekútor počas štrnástich rokov konania len generoval vlastné trovy konania, ktoré požaduje od povinnej zaplatiť.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. V prípade namietaného porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) postupom exekučného súdu ústavný súd preskúmava postup príslušného (exekučného) súdu len v súvislosti s jeho rozhodovaním o konkrétnom procesnom návrhu (v okolnostiach tejto veci ide o návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie, pozn.) a za rozhodujúcu v tomto smere nepovažuje celkovú dĺžku vykonávanej exekúcie. Uvedený prístup vychádza z toho, že príslušný exekučný súd nie je orgánom verejnej moci, ktorý by viedol samotný výkon rozhodnutia podľa Exekučného poriadku, ale jeho právomoc rozhodovať v exekučnom konaní sa realizuje výlučne v prípadoch ustanovených zákonom (Exekučným poriadkom). K prípadným prietahom v exekúcii (vedenej povereným súdnym exekútorom), za ktoré by niesol zodpovednosť exekučný súd, preto môže dôjsť práve

a len v prípadoch zákonom predpokladanej ingerencie exekučného súdu do prebiehajúcej exekúcie (IV. ÚS 266/2018), čo sa na konkrétne okolnosti tejto veci nevzťahuje.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

10. Vec sťažovateľky nebola z právneho hľadiska zložitá na posúdenie, pretože išlo o rozhodovanie o návrhu sťažovateľky v pozícii povinnej na zastavenie exekúcie, ktoré si nevyžaduje žiadne skutkovo ani právne náročné posúdenie. V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania.

11. Výrazný podiel na nepriaznivom stave vybavovania dotknutej veci má okresný súd.

11.1. Z chronológie úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. 4Er/125/2008 vyplýva obdobie nečinnosti od podania návrhu na zastavenie exekúcie od 13. augusta 2018 až po začiatok vykonávania procesných úkonov začatých pokynom vyššieho súdneho úradníka z 21. decembra 2021, ktoré napokon viedli k vydaniu uznesenia č. k. 4Er/125/2008-61 zo 4. februára 2022 (právoplatné 21. apríla 2022). Postup okresného súdu v predmetom konaní bol poznačený dlhodobou a zjavne bezdôvodnou nečinnosťou v trvaní viac ako 40 mesiacov, t. j. 3 roky a 4 mesiace [od podania návrhu na zastavenie exekúcie (13. augusta 2018) až do začatia vykonávania prvých procesných úkonov (21. decembra 2021)].

11.2. Z chronológie úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. 5Er/125/2008 vyplýva obdobie nečinnosti od podania návrhu na zastavenie exekúcie od 13. augusta 2018 až po začiatok vykonávania procesných úkonov začatých pokynom vyššieho súdneho úradníka z 20. decembra 2021, pokračujúc výkonom informatívneho výsluchu oprávnenej 2. februára 2022 (22. februára 2022 bol okresnému súdu doručený list o súhlase oprávnenej so zastavením exekúcie). Uvedené procesné úkony viedli k vydaniu uznesenia č. k. 5Er/125/2008 z 18. októbra 2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť 9. decembra 2022. Postup okresného súdu v predmetom konaní bol poznačený dlhodobou a zjavne bezdôvodnou nečinnosťou v trvaní viac ako 48 mesiacov, t. j. 4 roky [(I) od podania návrhu na zastavenie exekúcie (13. augusta 2018) až do začatia vykonávania prvých procesných úkonov (21. decembra 2021), (II) od výkonu informatívneho výsluchu (2. februára 2022 až po vydanie rozhodnutia z 18. októbra 2022].

12. Ústavný súd po oboznámení sa s doterajším priebehom napadnutých konaní konštatuje, že v dôsledku neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu došlo k zbytočným prietáhom, keďže okresný súd nerozhodol o návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie 3 roky a 4 mesiace (v konaní pod sp. zn. 4Er/125/2008), resp. 4 roky (v konaní pod sp. zn. 5Er/125/2008). Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutých konaniach došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

13. Z vyjadrenia okresného súdu doručeného ústavnému súdu 12. januára 2023 vyplýva, že uznesenia okresného súdu, ktorým sa rozhodlo o zastavení exekučného konania, sú v čase

meritórneho prerokovania ústavnej sťažnosti právoplatné (uznesenie č. k. 4Er/125/2008 zo 4. februára 2022 nadobudlo právoplatnosť 21. apríla 2022 a uznesenie č. k. 5Er/125/2008 z 18. októbra nadobudlo právoplatnosť 9. decembra 2022). Na základe uvedeného ústavnému súdu odpadol dôvod doplniť ochranu sťažovateľke o uloženie príkazu vo veci konať.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

14. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadosťučinenia (3 000 eur). Cieľom tohto inštitútu je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Berúc do úvahy okolnosti prípadu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal priznané primerané finančné zadosťučinenie 1 000 eur. Osobitne zohľadnil nečinnosť okresného súdu viac ako tri roky v konaní pod sp. zn. 4Er/125/2008 a štyri roky v konaní pod sp. zn. 5Er/125/2008 v exekučnej veci sťažovateľky. Na druhej strane už samotné právoplatné ukončenie exekučného konania, ako aj deklarovanie porušenia uplatnených práv spolu s náhradou trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok (bod 2 výroku nálezu).

15. Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadosťučinenia, ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu)

VI.

Trovy konania

16. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,83 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur (spolu 410,92 eur) a za 1 úkon právnej služby v roku 2023 (vyjadrenie vo veci po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie) v sume po 208,67 eur a režijný paušál v sume 12,52 eur, čo spolu predstavuje sumu 632,11 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky a Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

17. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu